

Åk 1-3: Betydelsen av sociala relationer för att må bra.

Åk 4-6: Frågor om identitet, jämställdhet, relationer.

Åk 7-9: Frågor om identitet, jämställdhet, relationer.

Kommunikation

Katten sprang, svansen slang...

Det är mycket som påverkar oss som vi oftast inte tänker på. Ett leende och en hälsning när vi kommer till skolan på morgonen får oss att må bra. Vilka signaler använder vi människor för att kommunicera och vad känner vi igen hos andra djur? Vilken betydelse har kroppsspråket?

🐾 Hälsningsbeteenden

Stämmer uttrycket "De är som hund och katt"? Om hunden och katten möts först som fullvuxna accepterar de inte alltid varandra, men om de växer upp tillsammans lär de sig att läsa av varandras kroppsspråk och det går ofta utmärkt att ha dem tillsammans.

I boken "Hur tänker din katt?" (se nedan) skriver Bo Söderström om katters beteende. Han nämner bland annat att vi ännu inte har domesticerat katten på samma sätt som hunden. Katter accepterar vårt beteende och vi accepterar deras. De enda kattdjur som lever i sociala grupper är lejon och tamkatter. Vildkatter är alltså ensamlevande medan tamkatter har anpassat sig till att leva i grupp. Har det ändrat deras beteende?

Låt eleverna studera hälsningsbeteendet hos ett husdjur. Hur hälsar en katt eller en hund på varandra eller på dig? En katt visar sin sociala tillhörighet genom att ha svansen rakt upp med svansspetsen lite framåt. Katter med lägre rang hälsar på katter med högre rang på det sättet. Kanske har beteendet bevarats eftersom det också används av kattungar när de vill dia sin mamma. Bo Söderström nämner en studie som tar upp en intressant könsskillnad i katters sätt att hälsa på varandra. Honorna i studien hälsade helst genom att lyfta svansen i vädret eller stryka kropparna mot varandra medan hanarna ofta hälsade nos-mot-nos.

Hur hälsar vi människor på varandra? Hälsar man annorlunda på ett barn jämfört med en tonåring eller en vuxen? Hur hälsar killar på varandra och hur hälsar tjejer på varandra? Hur hälsar en ensam kille på en grupp tjejer? Hur hälsar en ensam tjej på en grupp killar? Hur hälsar du på personer du känner väl, personer du är ytligt bekant med och personer du aldrig träffat tidigare? Finns det likheter och skillnader mellan hur man hälsar i olika kulturer?

Bilden illustrerar den kända barnvisan av Alice Tegnér som rubriken syftar på. Vilken är det? Se svar på tidningens baksida.

Källa: "Barnens sånger och sagor". Illustratör: Catarina Krusval. Förlag: Rabén & Sjögren. Tillstånd för publicering har inhämtats.

🐾 Revir

Katter har doftkörtlar som sitter i ansikte, på trampdynor, runt juver, könsorgan och analöppning. Därifrån utsöndrar de doftsignaler, feromoner, för att kommunicera. När de gnider kinderna mot dig eller mot saker hemma så doftmarkerar de sitt hem. Du är en del av flocken.

Ibland använder vi uttrycket "att pinka revir" när vi tycker att någon har markerat sina ansvarsområden lite väl tydligt. Katter avger feromoner via urin och avföring som talar om för andra katter vem som varit där. Men när katter urinmarkerar återkommande på samma plats, hävdar de då revir eller talar de om att de är redo för parning? Hanar urinmarkerar mycket mer i parningstider och honor i princip bara under just den perioden.

Har vi människor ett revir? Hur ser i så fall vårt personliga revir ut? Vilka får komma nära och vilka vill vi hålla på lite avstånd? Om du testar övningar som rör revir, var försiktig och tänk på att ett förändrat beteende kan upplevas provocerande. Ett enkelt försök är att sätta sig nära en person man inte känner så väl. Eller tvärtom, sätta sig långt ifrån en kompis man brukar sitta nära. Hur reagerar personen? Vad menas med nära? Varierar revirets storlek beroende på person? När känns det bra och när känns det obehagligt när någon närmar sig det personliga reviret?

Kattspår i snön
Foto: pixabay.com

Januari 2017

Måndag Tisdag Onsdag torsdag Fredag Lördag Söndag

v. 52

v. 1

v. 2

v. 3

v. 4

v. 5

	26	27	28	29	30	31	Nyårsdagen 1
							Nyårsdagen
Svea 2	Alfred, Alfrida 3	Rut 4	Hanna, Hannele 5	Kasper, Melker, Baltsar 6	August, Augusta 7	Erland 8	
			Trettondagsafton	Trettondedag jul			
Gunder, Gunnar 9	Sigbritt, Sigurd 10	Jan, Jannike 11	Frideborg, Fridolf 12	Knut 13	Felix, Felicia 14	Laura, Lorentz 15	
Hjalmar, Helmer 16	Anton, Tony 17	Hilda, Hildur 18	Henrik 19	Fabian, Sebastian 20	Agnes, Agneta 21	Vincent, Viktor 22	
Frej, Freja 23	Erika 24	Paul, Pål 25	Bodil, Boel 26	Göte, Göta 27	Karl, Karla 28	Diana 29	
Gunhild, Gunilla 30	Ivar, Joar 31						Konungens namnsdag

Forskning om beteende

Charles Darwin studerade djurens beteende redan på 1800-talet, men Karl von Frisch, Konrad Lorenz och Niko Tinbergen, som fick Nobelpriset i fysiologi eller medicin 1973, anses ha grundat den del av biologin som kallas etologi, "läran om djurs beteenden". Idag är beteendekologi, den del av etologin som handlar om hur djur kan anpassa sig och överleva i sina miljöer, ett viktigt forskningsområde. En annan infallsvinkel är jämförande genetik där man studerar generna hos tamdjur och deras vilda släktingar för att se om det finns förändringar hos tamdjuren som kan förklara skillnaderna i beteende.

Lästips

I boken "Hur tänker din katt?", som kom ut tidigare i år, skriver Bo Söderström populärvetenskapligt om katters beteende och sammanställer den senaste forskningen inom ämnet. (Förlag: Bonnier Fakta)

Läs även artikeln "Kolla på djuren!" i Bi-lagan nr 3 2014.